

# BISERICA și ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

## PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:  
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.  
Pentru România și străinătate:  
Pe un an 14 fr. pe jumătate an 7 fr.

## PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin  
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte  
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOALA“  
Ear banii de prenumerațiune la  
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Nr. 2800/1902

## Către membrii Sinodului eparchiei Aradului.

*Domnule!*

Prin trecerea din viață a mult regretatului Episcop de pie memorie Iosif Goldiș, devenind în **vacantă scaunul episcopesc al eparchiei aradane**, acest Consistor în virtutea dispozițiilor din §-ii 89, 90 și 98 ai Statutului Organic, după avuta conțelegere cu Consistorul gr.-ort. român din Oradea-Mare, cu învoirea Înaltpreasfințitului Domn Archiepiscop și Mitropolit al nostru *Ioan Meșianu* e convoacă prin aceasta Sinodul eparchial extraordinar pentru alegerea noului Episcop la biserica catedrală din Arad pe Joi, ce cade în **30 Maiu (12 Iunie) a. c., la orele 9 înainte de amiază**, observând, că deschiderii sinodului conform §-lui 100 din Statutul Organic îi va premerge priveghierea tinândă după tipicul Rusaliilor Mercuri în 29 Maiu (11 Iunie) a. c. seara la 7 ore în biserica catedrală.

Notificându-ți aceasta ești poftit a lua parte ca deputat la actul însemnat ce ne stă înainte.

Arad, 20 Maiu, (2 Iunie) 1902.

Consistorul eparchial gr. or. român din Arad.

*Joan J. Papp, m. p.*

protosincol.

## CIRCULAR

către toți inspectorii școlari confesionali gr. ort. români din districtul Consistorului Aradului.

Venerabilul Sinod eparchial în sesiunea de estimp prin concludul de sub Nr. <sup>113 a.</sup> 1902 a decretat desființarea cursului pregătitor de lângă preparandia noastră din Arad.

Când vi-se comunică acest conclud, sunteți poftiți a-l aduce la cunoștință publică prin oficiile parohiale, anume prin publicare în sfintele biserici, cu esplicarea, că de acum înainte vor fi primiți în preparandie în prima linie tineri cu 4 clase medii, cari vor și avé preferință la beneficii după gradul clasificățiunilor, cu cari se vor presenta.

La examen de primire vor fi admiși însă și tineri distinși, cari, dacă sunt cu mai puține de 4 clase, vor presta un examen de primire corespunzător gradului cultural al unui elev absolvent de 4 clase medii, anume întru cât nu s'ar împlini contingentul necesar de elevi din candidații absolvenți de 4 clase medii. Candidații fără clase medii de fel nu se vor mai primi.

În legătură cu aceasta să se aducă la cunoștință și acea dispoziție a legii, că în preparandie nu se poate primi nici un elev, care nu are împliniți 15 ani ai vârstei.

În cât privește taxele de înscriere în alumneu, deoarece-ce din taxele anuale câte de 160 cor. nu pot fi întreținuți alumni în Arad, unde scumpetea e atât de mare, de unde au și urmat însemnate deficite, cari au trebuit acoperite din fondurile diecesane, și dacă s'ar urma cu aceste deficite, ar deveni fondurile diecesane atacate: — Venerabilul Sinod eparchial, prin concludul de sub Nr. 24/902, a decretat urcarea taxelor alumneale dela 160 cor. la 200 coroane. Aceste taxe alumneale de întreținere, conform concludului sinodal Nr. 23/1902, au să fie solvite în 4 rate anticipative de câte 50 coroane, la direcțiunea seminarială, și anume: I-a rată la înscriere; a II-a la 1 Decemvrie; a III-a la 1-a Februarie și rata a IV-a la 1-a Maiu fără a admite, ca aceste taxe să rămână restante.

Pe lângă această taxă, conform concludului Sinodal Nr. 113 b) c) 1902, fiecare elev va

fi îndatorat a solvi la înscriere câte 1 cor. pentru biblioteca institutului pedagogic-teologic și 2 coroane pentru fondul de ajutorare al tinerimei. Pe lângă taxele acestea, acest Consistoriu a mai introdus încă o taxă de 3 coroane pentru medicamente. — În sfârșit, fie-care alumn e îndatorat să fie provăzut cu recvisite de mâncare și cu 4 schimburi de pat și tot atâtea de albituri.

Petițiile pentru primire gratuită în alumneu, de pe teritoriul districtului Consistorului aradan, să fie înaintate direct la Consistorul subsemnat; ear' de pe teritoriul Consistorului orădan pe calea aceluiași Venerat, până la 19 Iulie (1 August) a. c., ajustate cu atestate despre studiile pregătitoare și de sërăcie. Despre primire ori neprimire gratuită vor fi încunostințați petenții înainte de începerea anului școlar.

Primiriile la școală se vor face prin conferința profesorală dela Institutul pedagogic-teologic, care va efeptuî înscrierile în 19 și 20 August (1 și 2 Septembrie) ale anului.

Cei-ce se vor presenta mai târziu, nu vor fi luați în socotință.

Arad, din ședința consistorială, ținută la 20 Maiu (2 Iunie) 1902.

*Consistorul eparchial gr.-or. român.*

**Ioan I. Papp**, m. p.,  
protosincol.

## Ședințele Sinodului eparchial

*din diecesa română gr. or. a Aradului, ținute în sesiunea ordinară a anului 1902.*

### Ședința IV.

**S'a ținut în Arad la 23 Aprilie (6 Maiu) 1902, la orele 4 d. m. în sala mare seminarială.**

Președinte: P. C. Sa părintele protosincol  
*Ioan I. Papp.* — Notar: *Ioan Georgia.*

**Nr. 37.** Presidiul prezintă:

1). Raportul senatului strîns bisericesc din Arad asupra sectelor religioase:

Se predă comisiunei bisericești.

2). Rugarea lui Vasilie Leucuța și consoții, ca mandatarii Sinodului protopopesc al tractului Beliu, pentru ca să nu fie protopresbiterul actual constrîns a se muta dela F.-Ghiris la Ucuris:

Se predă comisiunei organizatoare.

**Nr. 38.** Urmează referada comisiunei epitropești asupra raportului senatului epitropeșc dela Consistorul din Oradea-Mare.

Raportorul George Popovici, dă propunerea comisiunei epitropești:

a) punctul III, referitor la supracensurarea preliminarilor și a socoților;

b) punct IV referitor la incassarea și administrarea sumelor incurse în tasul II și III;

c) punct V, despre starea averilor bisericești și școlare;

d) Punct VI, despre starea fondurilor și fundațiilor administrate de singuraticile parohii;

și e). Punct VII referitor la depozitele administrate prin Consistor.

Sinodul le ia spre știre și în urma amendamentului făcut de Dr. Ioan Trailescu avisează Consistorul, a impune preoților controlarea conștientioasă a venitelor tasurilor II și III, cu atât mai virtos, că responsabilitatea (după noua Instrucțiune) și aici este a preotului.

**Nr. 39.** Punctul I, al raportului Consistorului dela Oradea-Mare ca senat epitropeșc, referitor la incassarea contribuiei de 4 fiteri de suflet și punctul II referitor la incassarea sidoxiei episcopoești în înțelesul propunerii comisiunei, Sinodul

le ia la cunoștință, avisându-se Consistorul a purcede la incassarea acelor conform dispozițiilor anterioare.

Totodată incuviințează descrierea contribuiei de 4 fiteri în sumă de 135 cor. 14 fil., a comunei bisericești Șniug; de 78 cor., a parohiei Dș-Foru; și de 140 cor., a parohiei Budureasa, precum și restanța de 130 cor., în sidoxia episcopoească rămasă de decedatul preot Ioan Căpitan din P. Susag.

**Nr. 40.** Același raportor cetește raportul Consistorului orădan Nr. 743/902, referitor la incassarea și administrarea taxelor fondului preoțesc pe anul 1901 și la propunerea comisiunei

sinodul îl ia la cunoștință și conform amendamentului făcut de Dr. N. Oncu se îndrumă ambele Consistoare a purcede la incassarea acestor taxe cu toată rigoarea și mai departe.

**Nr. 41.** Prin același raportor se cetește actul Consistorului orădan de sub Nr. 744/902, prin care se prezintă rațiociniul consistorial despre venitele și șitele anului 1901:

Sinodul, rațiociniul Consistorului orădan pe 1901	
cu percepțiuni de . . . . .	32.617 cor. 81 fil.
și eroğațiuni de . . . . .	29.451 " 64 "
	remanență de 3.166 cor. 17 fil.

il ia la cunoștință cu aprobare, dând absolutor epitropiei.

**Nr. 42.** Tot comisiunea epitropească prezintă socoțiile pe 1901 a fundațiilor administrate de Consistorul orădan:

a) „ <i>Fundațiunea Zacharie Mihoc și soția</i> ”	
percepțiuni . . . . .	9724 cor. 35 fil.
eroğațiuni . . . . .	320 " — "
	remanență: 9404 cor. 35 fil.

b) „*Fundațiunea George Lazar și soția Hermina*“

percepțiuni . . .	3053 cor. 24 fil.
erogațiuni . . .	— „ — „
remanență:	3053 cor. 24 fil.

c) „*Fundațiunea Teodor Ôncea*“.

percepțiuni . . .	1574 cor. 29 fil.
erogațiuni . . .	— „ — „
remanență:	1574 cor. 29 fil.

Se ia la cunoștință.

**Nr. 43.** În nex cu aprobarea socoților de sub punctele premergătoare la propunerea comisiunii epitropești Sinodul

îndrumă Consistorul orădan a se conforma deciziei sinodale de sub Nr. 68/898.

**Nr. 44.** Același raportor prezintă actul Consistorului din Arad Nr. 2125/902, prin care se comunică, că socoțile fundațiunii »Zsigaiane« pe anii școlari 1899/900 și 1900/901 nu le-a putut censura. Sinodul, la propunerea comisiunii,

avisează de nou Consistorul orădan a îndruma senatul fundațiunii „Zsiga“ să observe cu strictetă dispoziția fericitului testator, privitoare la susținerea spre aprobare a socoților fundațiunii.

**Nr. 45.** Cu privire la raportul special al Consistorului orădan Nr. 559/902, prin care se prezintă propunerea Sinodului protopopesc a tractului Oradea-Mare, referitoare la ștergerea taxei de 1 cor. dela cununii, comisiunea propune, ear

Sinodul decide, ca această cauză să se pertracteze de odată cu raportul special privitor la echilibrarea afacerilor bugetului pe anul 1902.

**Nr. 46.** Tot comisiunea epitropească prin raportorul Dr. Ioan Suciucetește elaboratul comisiunii esmise prin concludul sinodal Nr. 141/901 în meritul studierii ameliorării dotațiunii profesorilor și a funcționarilor consistoriali, precum și raportul Consistorului aradan în această afacere, ear Sinodul după deslușirile date de P. C. Sa Dl președinte și după o desbatere, la care iau parte deputații: P. C. Sa Vasile Mangra, Dr. Nicolae Oncu, Pavel Rotariu, Roman Ciorogariu cu unanimitate enunță:

Și până să se reguleze în mod definitiv salariile funcționarilor consistoriali și ale profesorilor, conform concludului sinodal Nr. 140/1901, se decide, ca ameliorarea să se facă prin acordarea unui relut de cvartir de 500 cor. pentru funcționari și profesori și de 400 cor. pentru archivari, ear pentru actualul referent dela senatul strîns bisericesc al Consistorului din Arad, pe lângă un relut de cvartir se acordă și un adaus personal de 900 cor. Toate aceste îmbunătățiri au să se lichideze cu începere dela 1 Ianuarie 1902, conform concludului sinodal susprovoocat.

**Nr. 47.** În nex cu decisul de sub punctul precedent, pentru acoperirea bugetului astfel urcat, după-ce este constatat că bugetul s'a alterat prin însărcinarea cu retribuțiunea protopresbiterilor inspectori, după-ce această însărcinare s'a făcut pe baza concludelor sinodale anterioare, fără ca atunci să se fi luat îngrijire despre isvoarele de acoperire, după-ce este constatat, că actualele isvoare, cari până acum au servit spre acoperirea trebuințelor culturale și de administrațiune, nu sunt îndestulitoare, fără a se ataca capitalul, care de după destinațiunea sa este neatacabil, la propunerea comisiunii și pe lângă deslușirile date de presidiu:

Sinodul enunță, că: și până la procurarea altor mijloace, fie prin ajutor dela stat, fie din alte isvoare, pe lângă susținerea tuturor concludelor anterioare, referitoare la această afacere, retribuțiunea protopresbiterilor, lăsată neatinsă, să fie acoperită provisor din resursele de cari dispune diecesa, pentru trebuințele preoției sale, conform §-lui 10 din Regulamentul pentru regularea parochiilor din mitropolie, însă sub acest titlu la nici un cas nu se poate lua mai mult din venitele de sub întrebare, decât până la suma de 10.000 cor.

Fiind timpul înaintat, anunțându-se proxima ședință pe 24 Aprilie (7 Maiu) la 9 ore a. m., ședința se ridică la 7 ore p. m.

Acest protocol s'a cetit și autenticat în ședința V-a a Sinodului eparchial, ținută la 24 Aprilie (7 Maiu) 1902.

**Ioan I. Papp,**

protosincol președinte.

*Ioan Georgia,*

notar.

## Ședința V.

**S'a ținut în Arad la 24 Aprilie (7 Maiu) 1902. la orele 9 înaintea de ameză în sala mare seminarială.**

Președinte: P. C. Sa părintele protosincol *Ioan I. Papp.* Notar: *Gerasim Sêrb* (protopopul.)

**Nr. 48.** Se ceteste protocolul ședințelor II, III și IV și se autentică.

**Nr. 49.** Presidiul prezentează rugarea preotului Petru B. Baicu din Băița-Fêneate pentru votarea din nou a unei întregiri de dotație de 300 cor. la an.

Se transpune comisiunii bisericești.

**Nr. 50.** Deputatul Augustin Boțoc adresează Presidiului următoarea întrebare:

»In raportul comisiunii epitropești se face amintire, că în decursul anului 1901 s'a făcut economisare din salariul directorului dela Institutul nostru teologic-pedagogic. In publicitate însă se afirmă, că directorul amintitului Institut, dl Roman

R. Ciorogariu, de fapt este dotat cu un salariu gras în calitatea de director, apoi cu cel de referent al senatului școlar, precum și de redactor al foii »Biserica și Școala.« așa că toate aceste retribuțiuni compute la o altă s'ar urca la suma de 7—8000 cor. plus locuință și vipt.

»Pentru limpezirea cesiunii acesteia, ca să se știe odată și din acest loc, că într-adevăr: câtă retribuțiune are dl Roman R. Ciorogariu, — îmi iau voie a vă adresa următoarea

**Interpelare:**

»Adevăr e, că dl Roman R. Ciorogariu, director seminarial, trage atât salariul de profesor-director, cât și cel de referent al senatului școlar?

»Adevăr e — după-cum s'a scris și în publicitate, — că suma tuturor salariilor s'ar urca la 8000 coroane?

»Pentru liniștirea noastră, pentru constatarea adevărului, rog înaltul presidiu a-mi da răspuns.»

Înaltul presidiu răspunde numai decât următoarele:

»Dl Roman Ciorogariu este profesor cu 2600 cor. salariu; în 1900 a fost ales referent școlar, rezervându-i-se prin concludul sinodal Nr. 97/1900 catedra și beneficiul împreună cu acea catedră, care, cu cvincvenale cu tot, face 2600 cor.; pentru această unică plată face toate serviciile, anume: de referent, profesor și director seminarial, fără altă remunerațiune.

»Ca redactor la »Biserica și Școala« are o remunerațiune de 800 cor., dar aceasta e întreprindere separată, și nu se poate socoti ca salariu sistemizat.»

Interpelantul ia la cunoștință răspunsul.

**Nr. 51.** Urmează la ordinea zilei continuarea debaterilor asupra propunerilor comisiunii episcopale, prezentate prin raportul Dr. I. Suciu.

În legătură cu punctul 3 din raport, în care este vorba de instituirea în anii trecuți a unui post de referent ajutor și a altuia de contabil ajutor; ear în anul 1901. de înființarea postului de esactor, toate condiționate, într-una e vorba de speșele împreună cu dotația lor, de aprobarea Venerabilului Sinod episcopal, comisiunea propune și Sinodul decide:

Acești funcționari, respective dotația lor, se acceptază, însă nu în mod definitiv, ci numai provisor, până-ce în sesiunea proxima va prezenta Consistorul un proiect de Regulament amănunțit despre afacerile interne ale senatului episcopesc.

**Nr. 52.** În legătură cu această hotărâre precedentă, deputatul Pavel Rotariu propune și Sinodul decide:

Ambele Consistoare să se ocupe în viitor mai intensiv de cesiunea economică a averilor diecesane, să studieze și să îmbunătățească o economie sistematică cu averile diecesane și să facă Sinodului raport și despre aceste cesiuni, elucidând și activitatea sa pe acest teren.

**Nr. 53.** În firul raportului consistorial, privitor la starea financiară a diecesei, comisiunea propune și Sinodul decide:

Consistorul diecesan se avizează a face pe viitor tot posibilul, ca cererile de împrumuturi ipotecare la Consistor să se rezolve de urgență.

**Nr. 54.** Tot în firul acestui raport, comisiunea face propunerea, ear Sinodul decide:

Se avizează Consistorul, să îndrumă contabilitatea Consistorială, că în cas de întârziere cu răspunderea datoriilor la termene, să încasseze interese dela aceste termene încoace.

**Nr. 55.** Tot în legătură cu acest raport, la propunerea comisiunii episcopale, Sinodul decide:

Consistorul se avizează, să îngrijească la supraveghere și aprobări, ca contribuirea de 4 filieri de suflet să intre atât în preliminar, cât și în raționiu, având a trage la răspundere organele parohiale, la casă ca ar omite a induce această contribuție în preliminar și în raționiu.

**Nr. 56.** La propunerea comisiunii episcopale, Sinodul decide:

În vederea trebuinței de a se echilibra bugetul, taxele de 1 coroană dela cununii să se încasseze și mai departe în eparchia întreagă (atât la Arad, cât și la Oradea-Mare)

**Nr. 57.** În vederea grelei situații financiare a diecesei și a resurselor sale nesuficiente pentru acoperirea tuturor trebuințelor bănești, în urma propunerii comisiunii episcopale, de a se cere, în înțelesul punctului VIII. din dispozițiile generale ale Statutului Organic, un ajutor nou dela stat, Sinodul decide:

Consistorul să-și câștige informațiunile de lipsă în această chestiune și să procedă apoi conform rezultatului acestor informațiuni.

**Nr. 58.** La cererea fostului referent ajutor Ioan Moldovan, de a i-se ridica ajutorul de 600 la 800 coroane, Sinodul decide:

Avându-se în vedere, că petentul a fost numai provisor instituit în postul de referent ajutor și că starea financiară a diecesei și altfel este destul de îngreunată, sporirea ajutorului dela 600 la 800 coroane nu se încuviințează.

**Nr. 59.** În chestiunea cererii Consistorului Mitropolitan, ca diecesa noastră încă să contribuie cu o cvotă oare-care la ameliorarea dotației Înalt Preasfințitului Mitropolit al nostru, se aduce următorul decis:

Sinodul eparchial nu poate intra în deliberarea acestei chestiuni, fiind, de părere, că rezolvarea ei aparține competenței Măritului Congres național bisericesc.

**Nr. 60.** Raportul consistorial, prin care se arată, că cu începutul anului curent s'a introdus în mod provizor o Instrucție nouă, privitoare la administrarea averilor bisericești de pe teritoriul districtului consistorial aradan:

Se ia la cunoștință.

**Nr. 61.** Propunerea Consistorului din Arad, de a se ridica contribuirea de 4 fileri la 5 fileri de suflet:

Nu se încuviințează.

**Nr. 62.** Socoata privitoare la spesele avute cu despărțirile ierarhice:

Se ia la cunoștință.

**Nr. 63.** Socoata privitoare la fundațiunea Ioan Mețianu, relativă la tipografia diecesană, cu indicarea stării ei bănești la finea anului 1901, în suma de 72.725 cor. 27 fileri:

Se ia spre știință, avisându-se Consistorul să încasseze și mai departe cu toată energia pretensiunile restante incassabile și să le alăture capitalului inalienabil.

Fiind timpul înaintat, P. C. Sa părintele protosinzel-președinte Ioan I. Papp ridică ședința la orele 12 $\frac{1}{2}$  p. m., anunțând ședința proximă pe azi după amiază la orele 4.

**Ioan I. Papp,**

protosinzel președinte.

*Gerasim Sêrb,*

notar.

## Sedința VI.

**S'a ținut în Arad, la 24 Aprilie (7 Maiu) 1902, la orele 4 d. m. în sala mare seminarială.**

Președinte: P. C. Sa părintele protosinzel *Ioan I. Papp.* — Notar: Dr. *George Popa.*

**Nr. 64.** Presidiul declară ședința deschisă și presentă: Raportul senatului episcopesc dela Consistorul aradan despre revisuirea socoților alumneului din Timisoara pe anul 1901.

Se predă comisiunii epitropesti.

**Nr. 65.** Urmează la ordinea zilei desbaterea asupra raportului general al Consistorului plenar din Arad despre activitatea sa din anul 1901. Raportorul comisiunii organizatoare, deputatul Pavel Rotariu, citește acel raport și, la propunerea deputatului Dr. Ioan Suci, referitor la punctul I. al raportului, se enunță următorul conclud:

Luând Sinodul eparchial cu adânc și sincer regret act despre trecerea la cele eterne a iubitului și

în veci neuitatului Episcop al diecesei: *Iosif Goldiș,* prin sculare își exprimă condolențele sale în fața acestei prea dureroase întâmplări, ear' memoria binecuvântată a bunului, blândului și eruditului Episcop Iosif Goldiș o eternizează prin această în acest protocol.

**Nr. 66.** Punctele II—IX. din raportul Consistorului plenar dela Arad, la propunerea comisiunii,

se iau la cunoștință.

**Nr. 67.** Referitor la punctul X, în care se raportează, că Sinodul și comitetul protopresbiteral din tractul Belinț nu a funcționat în regulă, pe motivul, că nu s'au putut erua membrii Sinodului și ai comitetului protopresbiteral, la propunerea comisiunii și amendamentul deputatului C. Lazar, după o desbatere, la care iau parte deputații V. Mangra, V. Goldiș, Dr. N. Oncu și Gerasim Sêrb (protopopul), Sinodul aduce următorul conclud:

Consistorul din Arad se avisează a lua măsurile de lipsă, spre a inactiva numitele organe protopresbiterale, precum și a ordona cercetare în cauză, având să tragă la răspundere organele, cari s'ar afla culpabile întru aceea, că nici Sinodul, nici comitetul protopresbiteral nu au putut funcționa, ear' despre rezultat să raporteze în proxima sesiune sinodală.

**Nr. 68.** Referitor la punctul XI din același raport,

se avisează Consistorul să stăruiască într'acolo, că restanțele de acte neresolvate ale senatelor să se micșoreze după posibilitate.

**Nr. 69.** Cetindu-se raportul Consistorului plenar din Oradea-Mare, la propunerea comisiunii organizatoare și amendamentul deputatului Dr. Nicolae Oncu:

Sinodul ia la cunoștință întreg raportul, exprimându-și dorința, că pe viitor datele statistice referitoare la activitatea protopresbiterilor să se compună într'o tabelă, după sistemul practicat la Consistorul din Arad; ear' la acest conspect tabelar să se adneixe o rubrică nouă, în care să se arate: cât a încurs în singuraticile protopresbiterate pentru alumneul din Beiuș; în special Sinodul cu bucurie ia act despre visitațiunile Vicarului episcopesc, ale Prea C. Sale Dlui Vasilie *Mangra*, făcute în decursul anului pe teritoriul aceluși Consistor, — precum și despre activitatea Consistorului și a organelor sale întru încassarea contribuțiilor diecesane.

**Nr. 70.** Urmează referada aceleiași comisiuni asupra raportului Consistorului din Arad, în meritul modificării Regulamentului din 1884 pentru alegerile deputaților sinodali. La propunerea comisiunii, precum și a deputatului Dr. I. Suci, după o desbatere la care iau parte deputații V. Pagubă, V. Tomiciu, Dr. Nicolae Oncu, V. Mangra, P. Rotariu și Dr. I. Suci, — Sinodul decide, ca Regulamentul de sub întrebare să se modifice precum urmează:

La §. 22, alineea a 2-a, după zicerea a doua se adauge:

„Sigilarea să se facă prin imprimarea sigilului pe ceară roșie, pe oștie sau tinctură, astfel, și la așa loc, ca deschiderea cuvertei să nu se poată întâmpla fără spargere sau vătămarea sigilului.“

După §-ul 22 se adaugă un nou paragraf, care va purta Nrul 23 în următorul cuprins:

„Conducătorul oficiului parochial este îndatorat să asiste la actul de alegere dela început și până la sfârșit. El are dreptul și datorința, să facă atent Sinodul electoral, pe președintele ad-hoc al acestui Sinod și pe bărbații de încredere, dacă ar observa vre-o neregularitate în decursul alegerii și să lumineze pe acești factori cu de-amănuntul despre dispozițiunile în vigoare în chestiunea alegerii de deputați sinodali mireni.

„Dacă cu toate observările lui factorii de subîntrebare ar persista în desconsiderarea dispozițiilor în vigoare, referitoare la alegerea deputaților mireni sinodali, atunci conducătorul oficiului parochial are datorința, ca pe calea oficiului protopresbiterial concertat, prin raport amănunțit, să încunoștințeze despre aceasta Consistorul diecesan. Neîmplinirea acestor îndatoriri constiute pentru conducătorul oficiului parochial delict disciplinar.“

După acest nou §. 23 vor urma, ca §. 24, următoarele: „Peste tot toate persoanele, cari fac parte din cadrele constituției noastre bisericesti, săvârșesc delict disciplinar, dacă fie din neștiință, fie din reavoință contribuiesc la iregularități față de actul de alegere sau scrutiniu, al deputaților sinodali și în măsura culpei lor vor avea să sufere pedepsele disciplinare, ce după cercetare în regulă pe calea procedurii disciplinare statorite prin regulamentele în vigoare li-se vor dicta din partea forurilor competente. La cas, când Sinodul anulează mandatul vre-unui deputat sinodal din cauza abuzurilor și neregularităților comise de organe bisericesti înainte, la, ori după alegere, ori cu ocaziunea scrutiniului, — Sinodul are a ordona deodată și cercetare întru deplina constatare a vinovaților, numind spre acest scop un comisar sinodal, ales cu vot secret.

Acest comisar va efectui cercetarea pe lângă îndatorita concurență a oficiilor diecesane, protopopești și parochiale, în decurs de 3 luni. Ordonând Sinodul în chestia vre-unui mandat protestat, înainte de a decide în merit asupra verificării ori neverificării, cercetarea, aceasta asemenea va efectui-o un comisar sinodal.

În cas de cercetare prealabilă, actele de investigare vor intra la Sinod, care după deciderea meritorică, le va transpune Consistorului, iar în cas de cercetare ordonată de-odată cu anularea mandatului, actele de investigare vor intra de-adreptul la Consistor.

Consistorul în ambele cazuri este dator a privi actele de investigare drept basă la pornirea procedurii disciplinare contra organelor învinuite cu abuz și neregularități, având a raporta sesiunii sinodale proxime despre rezultatul procesului disciplinar“.

În consecință §. 23 al Regulamentului pentru alegerile de deputați sinodali în eparchia Aradului, votat în 1884 prin concludul sinodal Nr. 60, va primi numărul 25, și așa mai departe toți paragrafii următori vor primi un număr mai mare cu numărul 2.

Se avisează Consistorul din Arad, ca să tipărească întreg Regulamentul acum modificat, într-o broșură, care să se distribuie din oficiu tuturor oficiilor parochiale și protopresbiterale.

**Nr. 71.** Fiind timpul înaintat, Presidiul anunțând ședința proximală pe mâine, 25 Aprilie (8 Maiu) la orele 10 a. m., ridică ședința la orele 6<sup>3/4</sup> seara.

Acest protocol s'a cetit și autenticat în ședința a VIII-a, ținută în 25 Aprilie (8 Maiu) la orele 4 după amiază.

**Ioan I. Papp,**

protosincol președinte

*Dr. George Popa,*

notar.

## Programa

*Sinodului eparchial electoral din Arad dela 30 Maiu (12 Iunie) 1902.*

1. Pentru intrarea în biserică se ține deschisă numai ușa dela apus.
2. Înaintea intrării poliția ține cordon.
3. Pentru intrare se liberează 200 bilete, preoșimea intră fără bilete.
4. Elevii seminariali controlează biletele de intrare.
5. Tinda bisericeii e împărțită în 2 părți prin elevii seminariali. În partea spre Nord intră damele în partea spre Sud și în cor bărbații.
6. Membri Sinodului ocupă loc în naia bisericeii.
7. Serviciul divin se începe la orele 9, după încheierea serviciului divin se închide ușa bisericeii.
8. Pentru bilete se face însinuare la Consistorul diecesan până Mercuri în 29 Maiu (11 Iunie) orele 12 a. m.

## PREDICA

pentru Duminica Rusaliilor.

„Cela ce crede întru mine cum zice Scriptura, rînd de apă vie vor curge din pînțele lui. Eară aceasta au zis de Duhul, care vrea să-l primească cei ce cred întru dînsul.“ (Ioan c. 7, v. 38 și 39.)

### *Iubiților Creștini!*

Sfânta Scriptură ne spune, că la facerea lumii Dzeu a lucrat în 6 zile, eară în a șaptea a odihnit de toate lucrurile, arătând prin aceasta omului, ca și el să lucreze 6 zile, eară a șaptea să o consfințească întru slujba lui Dzeu, precum este scris: „Și a binecuvîntat Dzeu ziua a șaptea și o a sfîntit prea ea.“ (Facere c. 2. v. 3.) Până la învierea lui Cristos, în legea veche, Sâmbeta era ziua a șaptea pentru odihnă. Cu învierea lui Cristos, precum în aducerea jertfelor



și în privința preoției, s'a făcut schimbare, căci Cristos înviind din morți Dumineca, a sfințit ziua aceasta. Creștinătatea apoi, în semn de pietate, tuturor momentelor mai însemnate din viața lui Cristos, prin cari s'a săvârșit mântuirea omenimei, le consfințe anumite zile de sărbătoare, ca după dreptate, să aibe omul ocaziune a-și aduce aminte de Dzeu cel prea îndurat; a aduce laudă și mulțumită binefăcătorului său. Anume: prin serbare trebuie omul creștin să se arate recunoscător. Una dintre acele zile momentuoase, în care Dzeu își arătă nemărginita sa bunătate față de om, este și ziua pogoririi Duhului sfânt peste Apostoli. Cât de prețuita era pentru înșiși Apostolii această zi, se vede de acolo, că ei petreceau în așteptare adunați la un loc (F. A. c. 2, v. 1.) ca să primească putere de sus, pentru întemerea și lăfșirea bisericii lui Cristos pe pământ și conducerea ei până la sfârșitul veacurilor, după făgăduința mântuitorului: „Și eu voi ruga pe tatăl și alt mângăitor va da vouă, ca să rămână cu voi în veac.“ (Ioan c. 14, v. 16.) De aceea și noi, iubitorii Creștini, adevărații membrii ai bisericii lui Cristos, sărbăm azi, în a zecea zi după înălțare, mărită sărbare, veselindu-ne dzeeste, întru amintirea actului pogoririi Duhului sfânt peste Apostoli.

Și uitați-vă, că amăsurat datinei străbune, cât de frumos ne-am pregătit pentru sărbare: cum am decorat sfânta noastră casă de rugăciune cu ramuri verzi de copaci și cu earbă verde, ca în modul cel mai cuviincios și noi să primim pe Duhul sfânt la noi. Dar credeți-mi fraților, că pentru a ne face vrednici de primirea Duhului sfânt, cu atâta încă nu am făcut destul, ci încă ceva ne mai lipsește, anume: să ne esaminăm mai întâi pe noi, și să ne învățăm a cunoaște deplin, că cine este Duhul sfânt? Ce daruri ne-a adus în lume pogorirea Duhului sfânt, și cum ne vom arăta noi demni de darurile lui? Știind apoi acestea, cu toată încrederea să plecăm genunchii noștri spre rugăciune, azi, la primirea darurilor.

Dar fiind eu cel chemat a vă ajuta la deslegarea întrebărilor ce vi-am pus, — vă rog, iubitorilor, să ascultați cu luare aminte!

\* \* \*

Dupăce oamenii cei dintâi au păcătuit, veninul păcatului a produs desorganizarea puterilor sufletești; mințea și libertatea fiind slăbite, tot mai mult au îndepărtat pe om de Dzeu, încât nu peste mult, nu mai cunoșteau pe Dzeu cel adevărat. Numai un simțământ i-mai dicta omului să creadă, că decât el există o ființă mai mare în lume: presimțiau anume oameni, că trebuie să fie cineva, care să fie făcut toate și care conduce toate, dar nu știau că cine ar fi acela. De aici apoi unii se închinau la corpuri cerești; alții la corpuri pământești și alții chiar la chipuri cioplite, crezând că acelea ar fi Dzei. Aceasta era credința păgânilor despre Dzeu. Numai un popor s'a ridicat în lume, care cunoștea pe Dzeu cel adevărat, și acela era poporul israelitean, pe care Dzeu l-a crescut din semanța patriarhului Avraam, celui bun, drept și ascultător. Dzeu, ca părinte prea bun, milostiv și drept, nu voi să facă nedreptate omului, care călca porunca nu numai din indemnul său propriu, ci la indemnul diavolului; și nu pedepsi pe oameni așa greu, precum bunăoară pe ingerii cei răsvrățiți, pe cari pentru sumetia lor îi aruncă în tartar, păzindu-i spre judecată (II. Petru c. 2, v. 4) ci-i lăsa omului speranța mântuirii de păcat prin vrăjmășia, „ce a pus între muiere și șarpe (Facere c. 3, v. 15.)

Dar pentru mântuirea omului, în decursul timpului se descoperi Dzeu pe sine în nenumărate rânduri poporului ales. Anume, la început s'a descoperit Dzeu prin patriarhi, după aceea prin proroci, iar la plinirea timpului prin fiul său și sfinții Apostoli și dela toți aceștia cunose astăzi oamenii deplin pe Dzeu. Și cum cunoaștem noi pe Dzeu? Sfânta Scriptură ne învață, că este un Dzeu, o ființă, dar în trei fețe. Prorocul Moise scrie în cartea Facerii, că Dzeu a zis: „Eată Adam s'a făcut, ca unul din noi, cunoscând binele și răul“ (I Moise c. 3 v. 22.) Lui Avraam apoi apriat i-s'a arătat Dzeu așa, că a văzut 3 bărbați cărora le grăește: „Doamne — zise Avraam — de am aflat har înaintea ta nu trece pe robul tău.“ (Ib. c. 18, v. 1—3.) În Testamentul nou, însuși Mântuitorul Cristos trimițând pe Apostoli la predicarea evangheliei zice: „Mergând învățați toate neamurile botezându-i pe ei: în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duch.“ (Mat. c. 28, v. 19.) Deci credința noastră cea adevărată ne învață, că Dzeu este unul, dar în 3 persoane: tatăl, fiul și duhul sfânt. Toate trei persoanele împreună au zidit lumea, toate au aceeași putere și mărire; toate trei formează o ființă nedespărțită; dar se deosebesc prin manifestările lor, ca persoane așa: că tatăl a născut pe fiul; fiul s'a născut dela tatăl, iar duhul sfânt vine dela tatăl. Și știm, că tatăl a trimis pe fiul ca să ia trup omenesc, pe care să-l aducă jertfă pentru păcatul omenesc; iar duhul sfânt a fost trimis dela tatăl și din tatăl porcede, ca în veac să locuiască întru oamenii cei de Cristos rescumpărați. Deci știți acum iubitorilor, că cine este Duhul sfânt? El este a treia față din St. treime cea de o ființă și nedespărțită alui Dzeu. Pe acel duch sfânt îl trimise Mântuitorul Cristos la Apostoli și prin ei la toți oamenii, cari cred în legea mântuirii.

O, nemărginită îndurare alui D-zeu! Trebuie să esclame iubitorilor, plin de uimire; oare ce vrednicie să aibă omul, ca D-zeu să-l facă părtaș de atâtea bunătăți? Dacă vom recugeta asupra trecutului dela începutul lumii până la nașterea lui Cristos, câte rele nu ne amintește istoria, că a servit omul? Iar dela nașterea lui Cristos până la moartea Lui, ce scene sfâșietoare de suflet ni-se prezintă: unde este bunătate, unde dreptate, și unde recunoștința omului față de D-zeu? Și totuși ce vedem? D-zeu nu înceată cu îndurarea. Cristos, D-zeu fiul, moare pentru ștergerea păcatului omului, de mâna oamenilor păcătoși; și totuși nu înceată cu mila și iertarea nici după aceea, ci le trimise astăzi un alt mângăitor.

Și pentru care bine s'a pogorit Duhul sfânt pe pământ? Aceasta a spus-o Mântuitorul Cristos, când zisese Apostolilor sei: „Eată mângăitorul, Duhul cel sfânt, pe care va trimite Tatăl întru numele meu, acela pe voi îl va învăța toate, și va aduce aminte vouă toate, care am zis vouă.“ (Ioan c. 14 v. 26.) Se vede dară că Apostolii mai aveau lipsă de Duhul sfânt ca să-i învețe și întărească în învățătura lui Cristos. Și eată, Duhul sfânt a venit la Apostoli între semne și minuni, ceea-ce s'a întâmplat precum istorisește Luca evangelistul la Faptele Apostolilor și anume:

Fiind Apostolii împreună adunați, mai întâiu se făcu sunet, ca de o suflare de vifor, ce vine repede și s'a umplut casa unde ședea; și împărțându-li-se limbi împărțite, ca de foc, sau umplut de Duhul sfânt și au început a vorbi în alte limbi măririle lui D-zeu, precum le da lor duhul a grai (F. A. c. 2, v. 1—4) Și se mira poporul cel adunat de minune ca aceasta, cum Apostolii în diferite limbi vorbesc încât cagetau că sunt beți. Eată Petru luând cuvântul a început a

nvăța pe cei de față, că nu precum soțotesc ei Apostoli sunt beți, ci împlinirea profeției lui Ioil prorocul este aceasta, carele prorocise despre Duhul sfânt că: „*vor fi în zilele cele de apoi, zice Domnul, turna-voi din Duhul meu peste tot trupul și vor proroci feciorii voștri și fetele voastre și tinerii voștri, vedenii vor, vedea și bătrânii voștri visuri vor visa*“ (Ib. v. 17).

Așadară prevestirile prorocilor despre Duhul sfânt s'au realizat și împlinirea făgăduinței lui Cristos n'a întârziat. Tatăl ceresc a turnat din Duhul Său peste Apostoli în chip de limbi de foc. Acesta este semnul cel văzut, din care cunoaștem puterea cea tainică, cu care lucră Duhul lui D-zeu la lățirea împărăției lui Cristos pe pământ. Focul în natură înșamnă o putere prin care se prefac corpurile; unele din ele se ard, ca să se curețe de materiile rele și nefolositoare; ear elementele cele bune se aleg și devin folositoare. Tocmai așa și pe Apostoli, limbile cele de foc i-au schimbat, curățându-i de toate neajunsurile omenesti și făcându-i folositori împărăției lui Cristos. Știm de mai înainte, cât erau Apostolii de simpli și neînvățați, căci Cristos din pescari necărturari îi făcu Apostoli luminători. Și ce fricoși se arătară pe timpul patimilor mantuitoare ale bunului lor învățator; chiar și Petru cel mai curajos dintre ei de 3 ori se lăpădă de Domnul său; ear după înviere cum ședea ei cu ușile încuiate de frica Judeilor Nici știință, nici puterea cuvântului și nici îndrăsneala de a sta în fața oamenilor nu aveau. Și eată ce strămutare minunată făcu astăzi Duhul sfânt în pescarii galileeni. Cu iuțea sunetului, ce veni asupra-le, deodată se făcură ritorii învățați, căci vorbeau în streine graiuri; nu simțiau neajunsuri în învățatură și cuvinte, nu mai știau ce este frica de domni și împărați; nu simțiau slăbiciune în pătimiri și lipse, căci puterea cea de sus a covârșit firea lor. Și ce face darul? cu atâta putere lucră în Apostoli, că ei înaintea diregătorilor răspund fără șială, că pentru voia oamenilor nu pot călca voia lui D-zeu; și chiar nici închisoarea și nici torturile cumplite nu-i putură înfrica, ci cu cea mai mare tărie sufletească suferiră moarte silnică pentru legea lui Cristos, pe care o lățiră în toate părțile lumii. Da, așa erau Apostolii după primirea Duhului sfânt. Și ce au primit ei au împărțășit și altora. Nu numai învățau, ci și vindecau și mângăiau. Prin mâinile apostolilor s'a împărțășit darul tuturor celor ce credeau în învățatura lor, și acele daruri ni-se împărțășese și nouă creștinilor de astăzi. Dar voiți a ști iubitorilor, ce daruri primim noi dela Duhul sfânt? Eată, aceasta ni-o spune sfantul apostol Pavel în epistola sa l-a trimisă creștinilor din Corint, unde zice: „*că unuia se dă prin Duhul cuvântul înțelepciunii, ear altuia cuvântul științei, altuia credința, altuia darul tămăduirilor, altuia lucrarea puterilor, altuia prorocia, altuia alegerea dăzurilor, altuia feluri de limbi, ear altuia tălmăcirea limbilor, împărțind fieste căruia precum voește*“ (c 12 v. 8—12.) Așa e creștinilor. Noi toți primim multe feluri de daruri dela D-zeu, numai să voim a primi după cuvintele apostolului. Acestea daruri însă pentru noi sunt talanții cei din Evanghelie, mijloace cu cari datorim a lucra, ca să aducem dobândă Domnului nostru, care ni-le a dat.

Și oare cum am putea sta noi în lume izolați și lipsiți de puterea și ajutorul lui D-zeu, fără de care nimic nu putem face? Dacă Apostolii fără putere de sus erau atât de neputincioși la pășirea lor în lume, ear după-ce primiră puterea Duhului sfânt, aduseră la mântuire o lume întreagă, atunci cum vom pute să virșim noi, fapte de mântuire fără dar de sus, pentru sufletul nostru? Nu, nu putem iubitorilor. Pentru-că pre-

cum pământul fără dar de sus, fără de căldură și umezeală nu poate produce nutrimentul de lipsă oamenilor și dobitoacelor, așa nici omul fără de darul lui D-zeu nu poate produce roadele sufletului spre viața vecinică. Dar urmează încă de aici, ca cu talanții ce primim să și lucrăm, căci nelucrarea sau lenea este păcat; și pentru aceea vom fi trași la mare răspundere înaintea lui D-zeu. Despre aceasta avem învățatură în pilda Mantuitorului despre talanți. De acolo știm, cum domnul slugilor, care împărți averea sa, luând sama celui ce-i dăduse un talant și în loc să lucreze cu el l-a îngropat în pământ, a luat dela el talantul și l-a pedepsit zicând: „*Și pe sluga cel netrebnic, aruncați-l întru întunecul cel mai din afară*“ (Mat. c. 25 v. 30). Din contră, ce făcu stăpânul slugilor celor credincioase, cari lucrând cu talanții au adus doindă dobândă d-lui lor? Pe aceia l-a binecuvântat și le-a răsplătit în modul cum numai un părinte bun răsplătește fiilor sei celor buni, căci a zis lor: „*bine slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincios, peste multe te voi pune, întră întru bucuria Domnului tău*“ (Ibid. v. 21). Văzurăți de aici creștinilor iubitori, ce seceriș rău adună lucrătorul leneș și netrebnic, care nu ia în urmă și nu lucră cu darurile lui D-zeu. Și din contră, ce seceriș bogat adună oamenii, cari lucră cu darurile lui D-zeu sporind în faptele cele bune, cari apostolul Pavel le numește și roduri ale Duhului sfânt.

Așa dară un lucru prea firesc este să zicem și aici, că: precum e lucrul așa va fi și plata. Dar voesc să știți iubitorilor, că ce roduri așteapta D-zeu dela noi pentru darurile lui. Acestea ni le arată Apostolul Pavel în epistola sa scrisă către Galateni, unde zice: „*eură roada Duhului este dragostea, bucuria, pacea, îndelungă răbdarea, bunătatea, facerea de bine, blândetele, înfrânarea poftelor*“ (Gal. c. 5, v. 22 și 23). „*Impotriva acestora — zice același Apostol — nu este lege*“.

Dar cu durere trebuie și de astădată să me exprim iubitorilor, că învățatura aceasta a legii noastre puțini o înțeleg și și mai puțini o implinesc. Puțini sunt, cari lucră cu darurile lui D-zeu spre săvârșirea faptelor bune. Față de nemărginita bunătate alui D-zeu cum v'aș putea mai bine zugrăvi pe creștinul indolent sau nepăsător, decât asemănându-l cu omul, care cade în apă și-l amenință perirea. Îi întinzi toiagul de care prinzându-se să-l tragi afară și să nu se innee, dar el nu voește. Eată așa este creștinul nepăsător de darurile lui D-zeu, cari cu îndurare i-se imbie, ca să se mântuească de vecinica perire, dar nu se folosește de ele. Deci dacă nu voiți ca să periți cu zile iubitorilor, când ajutorul e lângă voi, nu respingeți mâna binecuvântată, care vi-să întinde spre mântuire. Primiți darurile Duhului sfânt cu bucuria cu care vi-se dau și sporiți cu lucrarea în rodurile lui.

Dar' să știți, iubitorilor creștini, cumcă nu tot omul se împărțășește de aceste daruri, ci numai cel-ce se învrednicește de ele. Să vă întreb acum ca pe oameni lumești, să-mi spuneți: ce cugetați, cine se împărțășește de daruri lumești? Din viață știm, că numai cel-ce se face vrednic de ele. Dacă un servitor așteaptă să fie dăruit de stăpânul său, au nu va trebui să-l servească cu credință? Sau dacă un ostaș vrea să fie distins în armată, au nu va trebui să facă fapte vrednice de distincțiune? Tocmai astfel creștinul, care vrea să primească darurile Duhului sfânt prin credință și